

Informacja prasowa -- 29 maja 2007

Perspektywy stosunków gospodarczych między UE a Ukrainą

29 maja 2007 r. CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych prezentuje w Senacie RP na posiedzeniu Komisji Unii Europejskiej oraz Komisji Spraw Zagranicznych raport na temat przyszłych relacji gospodarczych między UE a Ukrainą. Zagadnienia omówione w raporcie są bardzo aktualne - w chwili obecnej rząd ukraiński i Komisja Europejska negocjują warunki kolejnej umowy ramowej, która będzie regulować wzajemne relacje w ciągu kolejnych lat.

„Pomarańczowa rewolucja” z końca 2004 r. wywołała nowe dyskusje na temat przyszłej orientacji geopolitycznej Ukrainy. Społeczeństwo poparło wtedy ideę bliższej współpracy z Unią Europejską. Jednak obecnie nie jest jasne kiedy ta idea będzie wprowadzana w życie. Chociaż główne etapy zostały oficjalnie ogłoszone (wśród nich wejście Ukrainy do Światowej Organizacji Handlu i wzajemne obniżanie barier handlowych w odniesieniu do dóbr przemysłowych), trudno ustalić z dużym prawdopodobieństwem jakie będą ich daty oraz co nastąpi później. Raport CASE stara się wypełnić tę lukę i pokazuje możliwe oraz optymalne rozwiązania.

Chociaż integracja Ukrainy z UE może być oceniana pod różnymi kątami, zespół ekonomistów zdecydował się skoncentrować na kwestiach gospodarczych. Nacisk położono na przyszłe rozwiązania i ich konsekwencje, które będą widoczne w ciągu najbliższych 5-10 lat.

Unia Europejska zaproponowała w 2003 r. nowe zasady współpracy ze swoimi sąsiadami, włączając Ukrainę. Otrzymały one nazwę Europejskiej Polityki Sąsiedztwa (ang. *European Neighbourhood Policy, ENP*). ENP ma za zadanie wspierać stabilizację, bezpieczeństwo i rozwój w krajach sąsiedzkich, bez oferowania perspektywy członkostwa. EU przygotowuje specjalne plany działania z każdym krajem-partnerem Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Plany działania określają priorytety działań, jakie powinny być zrealizowane w okresie od trzech do pięciu lat.

Wprowadzanie w życie gospodarczych artykułów planu działania między UE a Ukrainą do obecnej chwili pokazuje, iż w niektórych dziedzinach, głównie związanych z otwieraniem swojej gospodarki, Ukraina może się pochwalić znaczącymi osiągnięciami. Przede wszystkim należy wspomnieć w tym kontekście liberalizację handlu towarami i przepływów kapitałowych. W innych dziedzinach, związanych głównie z trudnymi reformami strukturalnymi, trudno mówić o dużym sukcesie. W niektórych krańcowych przypadkach nastąpiło nawet pogorszenie polityki gospodarczej. Sytuacja wymaga od władz Ukrainy koncentracji na reformach rynku wewnętrznego, nie zaniedbując przy tym wysiłków związanych z wstąpieniem do Światowej Organizacji Handlu (WTO). Twierdzimy że Ukraina może zostać członkiem WTO jeszcze przed koncem 2007 roku.

Co może nastąpić w kolejnych latach? Najbardziej realistyczną opcją wydaje się podpisanie „typowego dla UE” porozumienia o strefie wolnego handlu towarami przemysłowymi, czyli FTA (Free Trade Agreement). Zakładając, iż takie porozumienie zostanie uzgodnione w 2007 r. i zacznie obowiązywać od 2008 r., pozostaje jeszcze aż do dziesięciu kolejnych lat tzw. okresu przejściowego, ponieważ protekcja znoszona jest zazwyczaj stopniowo. Oznacza to, iż zniesienie wszystkich cel i ograniczeń ilościowych na towary przemysłowe ze strony zarówno Ukrainy i Unii może nastąpić dopiero w 2018 r. Jednak skrócenie okresu przejściowego leży zarówno w interesie Ukrainy jak i Unii Europejskiej.

Efektom typowej umowy o wolnym handlu towarami przetworzonymi między UE a Ukrainą nie będzie z pewnością bezpośredni wysoki wzrost dobrobytu obu stron. Badania pokazują, że zyski ze strony UE będą nieznaczące, ze względu na małe znaczenie gospodarcze Ukrainy dla UE (import z Ukrainy stanowił 0,7% całego importu UE, a eksport na Ukrainę 1,2% całego eksportu UE w 2005 r.). Wzrost dobrobytu ze strony Ukrainy będzie bardziej odczuwalny, jednak nie od razu widoczny we wszystkich sektorach gospodarki. Szacuje się, że ukraiński PKB może wzrosnąć dodatkowo o około 1-2% w rezultacie wzajemnego zliberalizowania wymiany towarów przemysłowych.

Pomimo, iż liberalizacja wymiany handlowej towarami przemysłowymi nie doprowadzi do bezpośrednich i wysokich korzyści dla gospodarki Ukrainiejskiej, może ona wpłynąć na zmianę struktury produkcji na Ukrainie. Będzie również wspierać długookresowy rozwój kraju i tworzyć bardziej przyjazne warunki do inwestowania.

Wyższe korzyści ekonomiczne z integracji wynikające z umowy o wolnym handlu z UE możliwe są do osiągnięcia jedynie w przypadku, kiedy obie strony zdecydują się „pogłębić” lub „rozszerzyć zakres” tej umowy. W raporcie taka koncepcja nazwana jest FTA+ (*Free Trade Agreement+*). Nazwa została zaproponowana w ostatnim *feasibility study* na temat możliwości stworzenia strefy wolnego handlu między UE a Ukrainą, opracowanym przez Centre for European Policy Studies na zamówienie Komisji Europejskiej. W zależności od innych czynników, takie podejście może zostać uwzględnione na samym początku negocjacji, tj. jeszcze w 2007 r. Umowa FTA+ powinna, według autorów raportu CASE uwzględniać przede wszystkim:

- Intensywną współpracę przy reformowaniu ukraińskiej służby celnej (której ambitny program został zaprojektowany w planie działania między UE a Ukrainą; jednak funkcjonowanie służb celnych nadal pozostaje dużą barierą w handlu);
- Harmonizację norm i standardów ukraińskich z normami UE (które również podnoszą koszt handlu bardziej niż ograniczenia taryfowe; zwłaszcza eksportu do UE);
- Przyjęcie przez Ukrainę unijnych standardów odnośnie produkcji rolnej (przy niemożliwej kompletnej integracji obrotu towarami rolniczymi, takie posunięcie może obniżyć bariery w handlu i wspierać rozwój ukraińskiego rynku rolnego);
- Usunięcie pozostałych ograniczeń w mobilności kapitału i dalsze otwieranie ukraińskiego rynku finansowego;
- Wsparcie i większe współdziałanie w dziedzinie prowadzenia polityki konkurencji na Ukrainie (relatywnie dobre prawo konkurencji nie jest stosowane lub stosowane jest niezwykle wybiórczo; nie ma spójnych przepisów regulujących pomoc państwa);
- Wprowadzenie w życie zasad ładu korporacyjnego na Ukrainie.

FTA+ może doprowadzić do szybszego rozwoju przemysłu przetwórczego na Ukrainie i do wyraźnego wzrostu handlu wewnątrzgałęziowego między UE a Ukrainą, w miarę jak ukraińskie firmy staną się elementami europejskich sieci dostawców.

Wychodząc poza samą liberalizację wymiany towarowej, głównymi wyzwaniami pozostaną: zniesienie ograniczeń w przepływie kapitału krótkoterminowego ze strony Ukrainy oraz znoszenie restrykcji w migracji siły roboczej i zaoferowanie atrakcyjnych warunków współpracy przez UE.

Z perspektywy UE Ukraina jest ważnym partnerem w dialogu politycznym. Tak samo ważnym jak inne kraje objęte procesem akcesyjnym, Procesem Stowarzyszeniowym i Stabilizacyjnym dla krajów bałkańskich, czy Europejską Polityką Sąsiedztwa (ENP, gdzie ważnymi partnerami są również kraje Afryki Północnej). Nie wydaje się prawdopodobne, żeby Ukraina otrzymała perspektywę członkostwa w ciągu najbliższych kilku lat. Przyszła polityka UE odnośnie dalszego rozszerzania będzie się kształtowała w zależności od współpracy w ramach poszerzonej UE z jednej strony, a z drugiej strony w zależności od postępu reform w innych krajach zainteresowanych członkostwem. Na to Ukraina nie ma wpływu. Jednak Polityka Sąsiedztwa oferuje Ukrainie elastyczne możliwości kształtowania bilateralnych relacji z Unią. Te możliwości stanowią zarówno szansę jak i wyzwanie, ponieważ wiele zależy od ukraińskiej inicjatywy i determinacji kraju w przeprowadzaniu ambitnych reform gospodarczych.

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (*European Neighbourhood and Partnership Instrument - ENPI*; budżet ENP) może być źródłem finansowania projektów ważnych dla obu stron. Niezależnie od tego, efektywne wykorzystanie funduszy będzie zależało od tego na ile Ukraina będzie w stanie formułować i promować swoje priorytety.

Raport jest wynikiem projektu badawczego finansowanego przez Bank Pekao SA oraz współfinansowanego przez Central European Initiative Know-how Exchange Programme www.ceinet.org/KEP. Autorami raportu są polscy i ukraińscy ekonomiści, recenzenci raportu to znani europejscy eksperci i osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityki gospodarczej Ukrainy. Raport prezentowany był dwukrotnie w Parlamencie Europejskim, gdzie spotkał się z dużym zainteresowaniem.

**Dodatkowe informacje: Paulina Szyrmer, Specjalista ds. PR, tel. 622 66 27
e-mail: paulina.szyrmer@case.com.pl**